

ESPAD 2003

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách, Česká republika

Souhrn a trendy v letech 1995, 1999 a 2003

Průzkum ESPAD je zaměřen na kouření, pití alkoholu a užívání nelegálních drog mladými lidmi ve věku 16 let v Evropě. V České republice bylo v rámci mezinárodního projektu dotázáno 3 172 osob, v rámci národní studie pak dohromady více než 15 000 šestnáctiletých z různých typů středních škol a učilišť, což umožňuje srovnání mezi kraji.

Nelegální drogy

Mezi lety 1999 a 2003 došlo k poklesu zkušeností s užíváním heroinu a pervitinu a k nárůstu zkušeností s marihuanou a s extází. Mladí lidé rozlišují mezi drogami s různým rizikem zdravotních a sociálních důsledků, což je pozitivní trend (to podporuje údaje naznačující stabilizaci či dokonce pokles problémového užívání heroinu a pervitinu v ČR v posledních letech – viz Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v ČR v r. 2002¹). U subjektivně vnímané dostupnosti je vývoj obdobný. Došlo také k poklesu tolerance šestnáctiletých k užívání pervitinu a heroinu.

U nelegálních drog uvádějí respondenti v r. 2003 nejčastěji zkušenosti s užíváním konopných látek (44%). Na dalších místech se objevují zkušenosti s užíváním léků se sedativním účinkem (11 %), s čicháním rozpouštědel (9%) a s užíváním extáze (8%). Zkušenosti s halucinogeny (6%), s amfetaminy (4%) a s opiáty (2%) jsou méně časté.

Ve věku 15 – 19 let má tedy odhadem v ČR alespoň jednu zkušenost s nelegální drogou přibližně 325 000 osob, opakovanou zkušenost 180 000 osob. S jinou drogou než s marihuanou má jednorázovou zkušenost 86 000 osob, opakovanou pak 33 000 osob.

Užívání nelegálních drog v posledních 12 měsících se vzhledem k věku respondentů příliš neliší od celoživotního užívání. V posledních 30 dnech užilo marihuanu necelých 20 % šestnáctiletých, užití ostatních sledovaných drog se pohybuje kolem 1 %.

Pozitivním trendem je zastavení poklesu věku první zkušenosti s nelegálními drogami – mezi lety 1999 a 2003 se nezvýšil podíl těch, kteří drogu zkusili do svých 13 let.

Průzkum v roce 2003 potvrdil rozdíly v užívání drog mezi pohlavími - chlapci uvádějí vyšší zkušenosti s drogami než dívky.

Další rozdíly v užívání souvisejí s typem navštěvované školy - užívání drog mezi studenty gymnázií roste pomaleji než mezi studenty odborných škol a zejména odborných učilišť.

Při regionálním srovnání se projeví významné rozdíly mezi kraji ČR. **Drogy nejvíce užívají šestnáctiletí v Ústeckém kraji a v Praze, za nimi následují Jihomoravský a Moravskoslezský kraj.** Regionální rozdíly jsou patrné i co do typu užívaných drog a jejich dostupnosti.

Tabák a alkohol

Denně kouří 27 % šestnáctiletých, z nich je téměř 8 % silných kuřáků (vykouří denně více než 11 cigaret). Podíl silných kuřáků mezi roky 1999 a 2003 nicméně poklesl.

V užívání alkoholických nápojů se situace od roku 1999 významně nezměnila, což je vzhledem k relativně vysoké spotřebě alkoholu mezi mladými lidmi v ČR varující údaj.

Časté pití alkoholu (více než 6krát v posledním měsíci) udávají více chlapci. **Nadměrné dávky alkoholu více než 3krát v posledním měsíci konzumuje téměř 18 % šestnáctiletých;** opilost více než 3krát v posledním měsíci udává téměř 14 % respondentů - u těchto zdravotně rizikových forem spotřeby alkoholu došlo k poklesu u chlapců a k nárůstu u dívek.

Zkušenosti s tabákem a alkoholem jsou nejčastěji uváděnými zkušenostmi s drogami ve 13 letech.

Blíže viz materiál **ESPAD 03, přehled hlavních výsledků z let 1995, 1999 a 2003**, zpracovaný realizátorem studie - Psychiatrickým centrem Praha.

¹ Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, www.drogy-info.cz